

INFORMATYZACJA WSPÓŁPRACY SĄDOWEJ W SPRAWACH CYWILNYCH I HANDLOWYCH W UNII EUROPEJSKIEJ

1. Doręczanie dokumentów

Prawo wspólnotowe nie statuuje wprost bezwzględnej możliwości elektronicznego doręczania pism sądowych, zarówno jeśli chodzi o doręczenia wewnątrz krajowe, jak i do innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej. Jednak kwestia elektronicznych doręczeń jest przedmiotem zainteresowania prawodawcy wspólnotowego. W pierwszej kolejności należy sięgnąć do rozporządzenia nr 1393/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 listopada 2007 r. dotyczącego doręczania w państwach członkowskich dokumentów sądowych i pozasądowych w sprawach cywilnych i handlowych¹, które choć nie posługuje się pojęciem doręczeń elektronicznych czy też drogi elektronicznej, to jednak stosowanie środków komunikacji elektronicznej jest istotnym ogniwem w ustanowionym tam systemie doręczeń, przy czym tylko w zakresie stosunków między państwami członkowskimi Unii Europejskiej, które wyraziły na to zgodę przez notyfikację możliwości ich stosowania (analogicznie na gruncie uchylonego rozporządzenia Rady (WE) nr 1348/2000 z dnia 29 maja 2000 r. w sprawie doręczania w Państwach Członkowskich sądowych i pozasądowych dokumentów w sprawach cywilnych i handlowych²). Do elektronicznego doręczania odwołuje się także rozporządzenie (WE) nr 805/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie utworzenia Europejskiego Tytułu Egzekucyjnego dla roszczeń

**doręczenia
w prawie
wspólnotowym**

¹ Rozporządzenie nr 1393/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 listopada 2007 r. dotyczące doręczania w państwach członkowskich dokumentów sądowych i pozasądowych w sprawach cywilnych i handlowych („doręczanie dokumentów”) oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1348/2000 (Dz. Urz. UE L 324 z 10.12.2007, s. 79–120), zwane dalej: „rozporządzenie 1393/2007”. Rozporządzenie to jest stosowane od 13 listopada 2008 r.

² Rozporządzenie Rady (WE) nr 1348/2000 z dnia 29 maja 2000 r. w sprawie doręczania w Państwach Członkowskich sądowych i pozasądowych dokumentów w sprawach cywilnych i handlowych (Dz. Urz. UE L 160 z 30.06.2000, wyd. spec. w jęz. pol., rozdz. 19, t. 1, s. 227–242). Rozporządzenie to jest w znacznej mierze podobne do rozporządzenia 1393/2007, stąd literatura i orzecznictwo poczynione na jego gruncie częściowo zachowują aktualność.

bezpornych³ i rozporządzenie (WE) nr 1896/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2006 r. ustanawiające postępowanie w sprawie europejskiego nakazu zapłaty⁴, a pośrednio (przez odesłanie do rozporządzenia 805/2004) również rozporządzenie (WE) nr 861/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 lipca 2007 r. ustanawiające europejskie postępowanie w sprawie drobnych roszczeń⁵.

1.1. Sposoby doręczania dokumentów między państwami członkowskimi Unii Europejskiej

sposoby doręczania

Rozporządzenie (WE) 1393/2007 ustanawia pięć sposobów przekazania dokumentu sądowego lub pozasądowego z jednego państwa członkowskiego Unii Europejskiej do drugiego w celu jego doręczenia (z wyjątkiem Danii⁶). Sposoby te są autonomiczne względem siebie, co przekłada się na alternatywność ich stosowania. Dlatego państwo doręczające (przekazujące) ma w zasadzie możliwość wyboru, jaki sposób chce zastosować⁷, przy czym wybór będzie

³ Rozporządzenie (WE) nr 805/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie utworzenia Europejskiego Tytułu Egzekucyjnego dla roszczeń bezpornych (Dz. Urz. UE L 143 z 30.04.2004, wyd. spec. w jęz. pol., rozdz. 19, t. 7, s. 38) wraz ze sprostowaniem do rozporządzenia (WE) nr 805/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie utworzenia Europejskiego Tytułu Egzekucyjnego dla roszczeń bezpornych (Dz. Urz. UE L 174 z 4.07.2007, s. 22–24), z uwzględnieniem rozporządzenia Komisji (WE) nr 1869/2005 z dnia 16 listopada 2005 r. zastępującego załączniki do rozporządzenia (WE) nr 805/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie utworzenia Europejskiego Tytułu Egzekucyjnego dla roszczeń bezpornych (Dz. Urz. UE L 300 z 17.11.2005, s. 6–18), zwane dalej: „rozporządzenie 805/2004”.

⁴ Rozporządzenie (WE) nr 1896/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2006 r. ustanawiające postępowanie w sprawie europejskiego nakazu zapłaty (Dz. Urz. UE L 399 z 30.12.2006, s. 1–32) wraz ze sprostowaniem do rozporządzenia (WE) nr 1896/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2006 r. ustanawiającego postępowanie w sprawie europejskiego nakazu zapłaty (Dz. Urz. UE L 70 z 9.03.2007, s. 490–493), zwane dalej: „rozporządzenie 1896/2006”.

⁵ Rozporządzenie (WE) nr 861/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 lipca 2007 r. ustanawiające europejskie postępowanie w sprawie drobnych roszczeń (Dz. Urz. UE L 199 z 31.07.2007, s. 1–22), zwane dalej: „rozporządzenie 861/2007”.

⁶ Sytuacja Danii jest szczególna, gdyż jest związana rozporządzeniem 1393/2007 na mocy umowy zawartej ze Wspólnotą Europejską. Zob. decyzję 2005/794/WE Rady z dnia 20 września 2005 r. dotyczącą podpisania w imieniu Wspólnoty umowy pomiędzy Wspólnotą Europejską a Królestwem Danii w sprawie doręczania dokumentów sądowych i pozasądowych w sprawach cywilnych lub handlowych (Dz. Urz. UE L 300 z 17.11.2005, s. 53–54), umowę pomiędzy Wspólnotą Europejską a Królestwem Danii w sprawie doręczania dokumentów sądowych i pozasądowych w sprawach cywilnych lub handlowych z dnia 19 października 2005 r. (Dz. Urz. UE L 300 z 17.11.2005, s. 55–60), decyzję 2006/326/WE Rady z dnia 27 kwietnia 2006 r. dotyczącą zawarcia umowy pomiędzy Wspólnotą Europejską a Królestwem Danii w sprawie doręczania dokumentów sądowych i pozasądowych w sprawach cywilnych lub handlowych (Dz. Urz. UE L 120 z 5.05.2006, s. 23). Zgodnie z art. 3 ust. 2 przedmiotowej umowy Dania pismem z dnia 20 listopada 2007 r. powiadomiła Komisję Europejską o swojej decyzji o wdrożeniu treści rozporządzenia 1393/2007. Zgodnie z art. 3 ust. 6 umowy powiadomienie dokonane przez Danię rodzi wzajemne zobowiązania w stosunkach między Danią a Wspólnotą. W związku z tym rozporządzenie 1393/2007 stanowi zmianę umowy i uznaje się je za załączone do niej (Dz. Urz. UE L 331 z 10.12.2008, s. 21).

⁷ Por. J. Gołaczyński, *Współpraca sądowa w sprawach cywilnych i handlowych w Unii Europejskiej*, Warszawa 2007, s. 123–134; K. Weitz, *Współpraca państw członkowskich w zakresie doręczeń oraz przeprowadzania dowodów w sprawach cywilnych i handlowych* (w:) A. Wróbel (red.), *Stosowanie prawa Unii Europejskiej przez sądy*, Kraków 2005, s. 713; K. Piasecki, *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, t. III, Warszawa 2007, s. 882; T. Demendecki, *Kierunki zmian regulacji doręczeń międzynarodowych w stosunkach między państwami*

często zdeterminowany tym, jak państwo, do którego się doręcza (państwo przyjmujące) wypełniło przekazane mu uprawnienie do „uformowania” ustanowionych przez rozporządzenie sposobów doręczeń przez choćby wskazanie odpowiedzialnych agencji (jednostek) i akceptowanych sposobów odbioru dokumentów. Równorzędność poszczególnych sposobów jest również warunkowana okolicznościami faktycznymi danego przypadku (zwłaszcza doręczenie drogą konsularną lub dyplomatyczną jest uzależnione od zaistnienia wyjątkowych okoliczności).

W związku z tym, że rozporządzenie 1393/2007 nie posługuje się pojęciem doręczeń elektronicznych (nie statuuje takich doręczeń, ale też ich nie wyklucza), pozostaje otwarta kwestia możliwości doręczania przy wykorzystaniu komunikacji elektronicznej. Ze względu na istotę i charakter sposobów doręczania, można wykluczyć co do zasady (aczkolwiek mogą być wyjątki) zastosowanie komunikacji elektronicznej przy doręczaniu dokumentów przez przedstawicieli dyplomatycznych lub konsularnych (art. 13 rozporządzenia 1393/2007), urzędników sądowych lub inne właściwe osoby (art. 15 rozporządzenia 1393/2007), jak też doręczanie drogą pocztową (art. 14 rozporządzenia 1393/2007). W dwóch pierwszych przypadkach chodzi bowiem w pewnym sensie o personalne (osobiste, bezpośrednie) przekazanie dokumentów, w trzecim zaś o tradycyjną pocztę – droga pocztowa to niejako nie to samo co droga elektroniczna, nawet gdy opiera się na wykorzystaniu poczty elektronicznej (e-maila). Bliżej nie będzie również analizowane doręczenie drogą konsularną lub dyplomatyczną (art. 12 rozporządzenia 1393/2007), które jest *de facto* jedynie znacząco zmodyfikowanym sposobem doręczania w systemie rekwizycji, o czym świadczy to, że polega na przekazaniu z wykorzystaniem drogi konsularnej lub dyplomatycznej w celu doręczenia nie bezpośrednio konkretnym osobom, ale wyznaczonym agencjom.

Przedmiotem analizy będzie tylko doręczanie w systemie rekwizycji (art. 2–11 rozporządzenia 1393/2007), polegającym na doręczaniu z wykorzystaniem agencji przekazującej, przyjmującej i w określonych przypadkach agencji centralnej. Dokumenty nie są więc doręczane bezpośrednio adresatowi, lecz uprzednio następuje przekazanie dokumentów między owymi agencjami – głównie na tym polu może znaleźć zastosowanie komunikacja elektroniczna. Ostatecznie to agencja przyjmująca doręcza dokument adresatowi samodzielnie lub zleca jego doręczenie albo zgodnie z prawem państwa członkowskiego Unii Europejskiej, do którego są adresowane dokumenty, albo w szczególny sposób wskazany przez agencję przekazującą, o ile jest on zgodny z prawem tego państwa członkowskiego Unii Europejskiej. Należy nadmienić, że niebagatelną rolę będą odgrywać określone przez poszczególne państwa członkowskie Unii Europejskiej dostępne sposoby odbioru dokumentów (zob. art. 2 ust. 4 lit. c rozporządzenia 1393/2007) – na gruncie poprzednio obowiązującego rozporządzenia (przy w zasadzie identycznej re-

**doręczenia
elektroniczne**

system rekwizycji

członkowskimi UE – wybrane problemy, Europejski Przegląd Sądowy 2007, nr 10, s. 5 i przywołana tam literatura oraz orzecznictwo Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości. Odmienne: J. Ciszewski, *Doręczanie dokumentów sądowych i pozasądowych*, Warszawa 2005, s. 137.